

သင်ခန်းစာ (၈)

ဆိုးကျိုးမဖြစ်ပေါ်စေရေး

Do No Harm

သင်ခန်းစာ ရည်ရွယ်ချက်

- ၁။ Do No Harm အကြောင်း သိရှိနားလည်စေရန်၊
- ၂။ ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် ဘေးတုံ့ပြန်ရေး လုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်သည့်အခါ Do No Harm ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစား အသုံးပြုတတ်စေရန်၊
- ၃။ ရပ်ရွာလူထုအတွင်း လုပ်ငန်းများလုပ်ဆောင်သည့်အခါ ရှိရင်းစွဲတင်းမာမှု များကို ခွဲခြားရှုမြင်တတ်ပြီး မှန်ကန်စွာ ချဉ်းကပ်တတ်စေရန်။

ပဋိပက္ခဆိုင်ရာ အကင်းပါးခြင်း (Conflict Sensitivity)

Conflict sensitivity ကို ပိုမိုနားလည်စေရန် အောက်ပါမေးခွန်းများကို ဖြေဆိုကြည့်ပါ။

မေးခွန်း (၁) - အောက်ပါတို့ထဲမှ Conflict Sensitivity နှင့် မသက်ဆိုင်သော အချက် တစ်ခု ကို ရွေးပါ။

- A. ဒေသ အခြေအနေကို လေ့လာသဘောပေါက်ခြင်း
- B. မိမိတို့ လုပ်ငန်းနှင့် ဒေသအခြေအနေတို့ကြား ဆက်စပ်မှုကို နားလည်ခြင်း
- C. အဆိုပါ နားလည်မှု ကို အခြေခံ၍ အပျက်သဘောဆောင်သော သက်ရောက်မှု များကို လျော့ချပြီး အပြုသဘောဆောင်သော သက်ရောက်မှုများကို တိုးမြှင့် ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်း
- D. ပဋိပက္ခဖြစ်နေသော အုပ်စုများအကြား ထိပ်တိုက်ရင်ဆိုင် ဖြေရှင်းစေခြင်း

ပဋိပက္ခဆိုင်ရာ အကင်းပါးခြင်း (Conflict Sensitivity)

- မေးခွန်း (၂) -** Conflict Sensitivity ကို လုပ်ဆောင်ရာတွင် အဖွဲ့အစည်း၏ ဦးတည်ချက်၊ မျှော်မှန်းချက်၊ ရည်ရွယ်ချက်၊ ဦးစားပေးလုပ်ငန်းများကို ပြောင်းလဲရန် မလိုပါ။ (မှန်/မှား)
- မေးခွန်း (၃) -** Conflict Sensitivity ကို လုပ်ဆောင်ရာတွင် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းများကို မဖြစ်မနေလုပ်ဆောင်ရန် ကတိကဝတ်များ လိုအပ်သည်။ (မှန်/မှား)
- မေးခွန်း (၄) -** Conflict Sensitivity ကို နေရာတိုင်း၊ လုပ်ငန်းတိုင်း၊ ကဏ္ဍတိုင်းအတွက် အသုံးပြုနိုင်သည်။ (မှန်/မှား)
- မေးခွန်း (၅) -** Conflict Sensitivity သည် Peace Building (ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်) နှင့် သဘောသဘာဝ တူသည်။ (မှန်/မှား)
- မေးခွန်း (၆) -** Conflict Sensitivity သည် Do No Harm (ဆိုးကျိုးမဖြစ်ပေါ်စေရေး) နှင့် သဘောသဘာဝတူသည်။ (မှန်/မှား)

ပဋိပက္ခဆိုင်ရာ အကင်းပါးခြင်း - အဖြေမှန်များ

မေးခွန်း (၁)	D
မေးခွန်း (၂)	မှန်
မေးခွန်း (၃)	မှား
မေးခွန်း (၄)	မှန်
မေးခွန်း (၅)	မှား
မေးခွန်း (၆)	မှန်

ဆိုးကျိုးမဖြစ်ပေါ်စေရေး (Do No Harm)

Do No Harm ဆိုသည်မှာ ဖွံ့ဖြိုးရေး (သို့မဟုတ်) ဘေးတုံ့ပြန်ရေး လုပ်ဆောင်ချက်များသည် ရှိရင်းစွဲတင်းမာမှုများကို ပို မဆိုးစေရန် (သို့မဟုတ်) တင်းမာမှုအသစ်များ မဖန်တီးမိစေရန် သေချာစေသော စီမံကိန်းနည်းလမ်းတစ်ခုဖြစ်သည်။

ဆိုးကျိုးမဖြစ်ပေါ်စေရေး (Do No Harm)

Do No Harm ကို ပိုမိုနားလည်စေရန် အောက်ပါမေးခွန်းများကို ဖြေဆိုပါ။

မေးခွန်း (၁) - Do No Harm သည် စီမံကိန်း (သို့မဟုတ်) စီမံချက် တစ်ခုဖြစ်သည်။ (မှန်/မှား)

မေးခွန်း (၂) - Do No Harm ကို လုပ်ဆောင်ရာတွင် ရှိရင်းစွဲ စီမံကိန်း၊ စီမံချက်များ၏ ဦးတည်ချက်များကို ပြောင်းပစ်ရန် မလိုပါ။ (မှန်/မှား)

မေးခွန်း (၃) - Do No Harm ကို မိမိတို့ အဖွဲ့အစည်းအတွင်း သဘောထားကွဲလွဲမှုများကို လျော့ချခြင်းနှင့် တရားမျှတမှုကို မြှင့်တင်ခြင်း တို့တွင် အသုံးပြုနိုင်သည်။ (မှန်/မှား)

Do No Harm - အဖြေမှန်များ

မေးခွန်း
(၁)

မေးခွန်း - Do No Harm သည် စီမံကိန်း (သို့မဟုတ်) စီမံချက် တစ်ခုမဟုတ်ပါ။ သို့သော် စီမံကိန်း၊ စီမံချက်များ၏ ဦးတည်ချက်ကို ရောက်အောင် လုပ်ဆောင်ရင်း ဒေသအခြေအနေအပေါ်ပိုမို ကောင်းမွန်သော အကျိုးသက်ရောက်မှုများ ဖြစ်ထွန်းစေနိုင်သည်။ Do No Harm သည် ပင်မ လုပ်ငန်း တစ်ခုမဟုတ်ဘဲ စီမံချက်များတွင် ထည့်သွင်းပေါင်းစပ်လုပ်ဆောင်ရသည့် လုပ်ငန်းစဉ် တစ်ခုဖြစ်သည်။

မေးခွန်း
(၂)

မေးခွန်း - Do No Harm ကို လုပ်ဆောင်ရာတွင် စီမံကိန်း၊ စီမံချက်များ၏ ဦးတည်ချက်များကို ပြောင်းလဲရန် မလိုပါ။ ထိုစီမံကိန်း၊ စီမံချက်များ၏ ဦးတည်ချက်ကို ရအောင် လုပ်ဆောင်ရင်း ဒေသအခြေအနေအပေါ်ပိုမိုကောင်းမွန်သော အကျိုးသက်ရောက်မှုများ ဖြစ်ထွန်းစေနိုင်စေရန် Do No Harm က ကူညီပေးသည်။

မေးခွန်း
(၃)

မေးခွန်း - Do No Harm သည် အဖွဲ့အစည်းများက လုပ်ဆောင်မည့် စီမံချက်များနှင့် ရပ်ရွာလူထု ထိတွေ့သည့်အခါ သက်ရောက်လာနိုင်သော ဆိုးကျိုးများကို ရှောင်ရှားနိုင်စေရန် ဖန်တီးရေးဆွဲ ထားခြင်းဖြစ်ပြီး မိမိတို့ အဖွဲ့အစည်းအတွင်း ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းရာတွင် အသုံးမပြုနိုင်ပါ။

Do No Harm Framework

ဆိုးကျိုးမဖြစ်ပေါ်စေရေး
မူဘောင် (၇) ဆင့်

Do No Harm Framework တွင် ပါဝင်သော အဆင့် (၇) ဆင့်

အဆင့် (၁) - ပဋိပက္ခ အခြေအနေကို လေ့လာခြင်း

အဆင့် (၂) - ကွဲပြားစေမှုများ (Dividers) ကို လေ့လာခြင်း

အဆင့် (၃) - ပေါင်းစည်းစေမှုများ (Connectors) ကို လေ့လာခြင်း

အဆင့် (၄) - လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု အသေးစိတ်များကို သုံးသပ်ခြင်း

အဆင့် (၅) - လုပ်ငန်း၏ သက်ရောက် ရိုက်ခတ်မှု ပုံစံများကို သုံးသပ်ခြင်း

အဆင့် (၆) - ရွေးချယ်ရန် နည်းလမ်းများကို ဖော်ထုတ်ခြင်း

အဆင့် (၇) - နည်းလမ်းများကို စမ်းသပ်၍ ပိုမိုကောင်းမွန်စေခြင်း

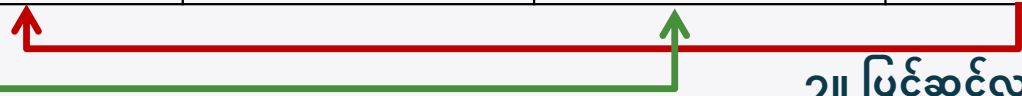
၁။ ပဋိပက္ခ အခြေအနေ

၆။ ရွေးချယ်ရန် နည်းလမ်းများ	၂။ ကွဲပြားစေမှုများ	၄။ လုပ်ငန်း အကောင်အ ထည်ဖော်ခြင်း	၃။ ပေါင်းစည်း စေမှုများ	၆။ ရွေးချယ်ရန် နည်းလမ်းများ
	<ul style="list-style-type: none"> စနစ်များ နှင့် ဖွဲ့စည်းပုံများ သဘောထားအမြင် နှင့် လုပ်ရပ်များ လေးစားတန်ဖိုး ထားမှု နှင့် အကျိုး စီးပွားများ ကွဲပြားသော အတွေ့အကြုံများ သင်္ကေတများ နှင့် နေ့ထူးနေ့မြတ်များ 	<p>အဖွဲ့အစည်း၏ ပြဋ္ဌာန်းချက်၊ ဘဏ္ဍာငွေ</p> <p>ဘယ်သူနဲ့? ဘာလုပ်မယ်? ဘယ်နေရာ? ဘယ်လို? ဘယ်အချိန်? ဘာကြောင့်?</p>	<ul style="list-style-type: none"> စနစ်များ နှင့် ဖွဲ့စည်းပုံများ သဘောထားအမြင် နှင့် လုပ်ရပ်များ လေးစားတန်ဖိုး ထားမှု နှင့် အကျိုး စီးပွားများ တူညီသော အတွေ့အကြုံများ သင်္ကေတများ နှင့် နေ့ထူးနေ့မြတ်များ 	

၇။ ပြင်ဆင်လုပ်ဆောင်ခြင်း

၇။ ပြင်ဆင်လုပ်ဆောင်ခြင်း

၅။ လုပ်ဆောင်ချက် နှင့် အပြုအမူ

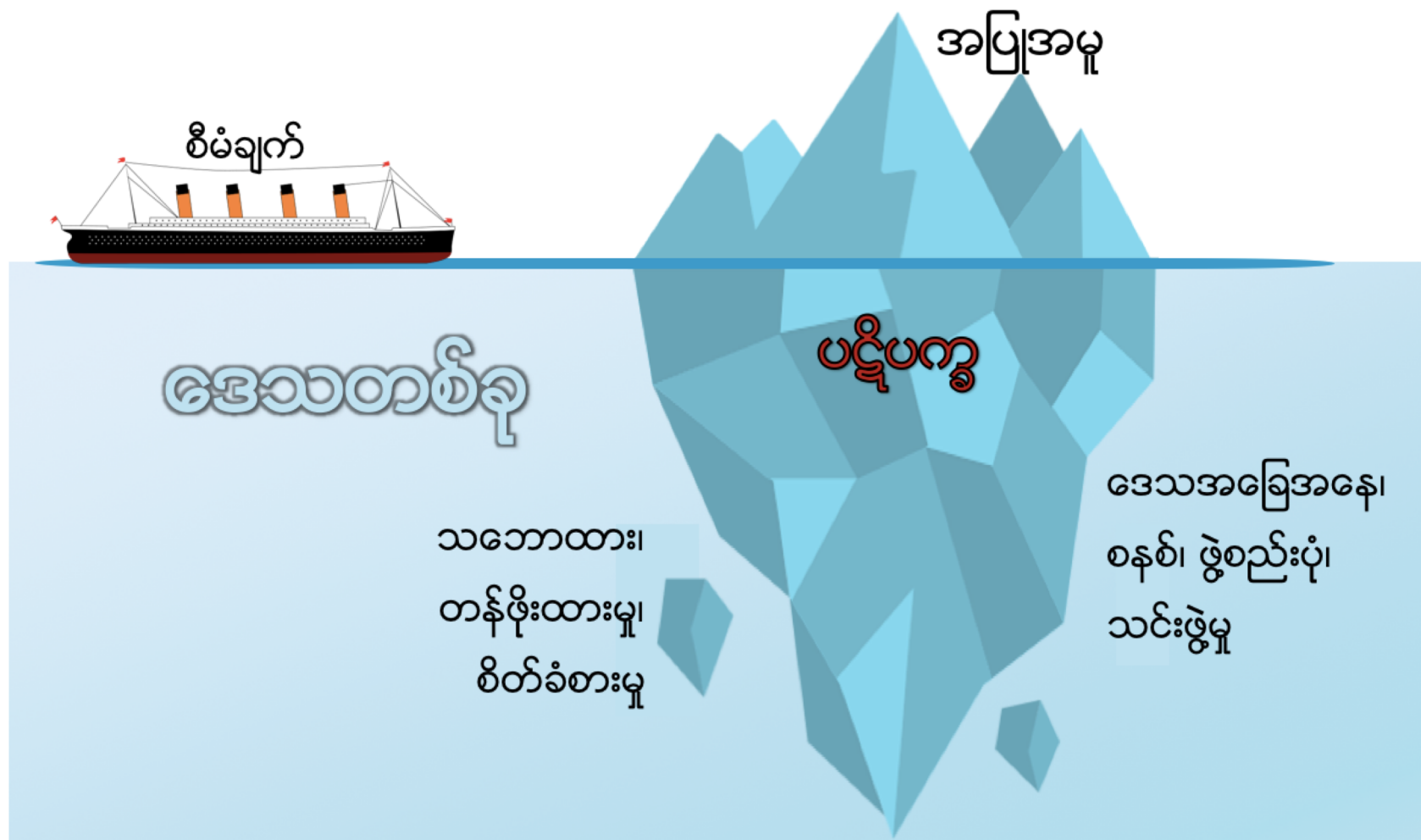
အဆင့် (၁) - ပဋိပက္ခ အခြေအနေကို လေ့လာခြင်း

ပဋိပက္ခ (Conflict) ဆိုသည်မှာ -

- အပြင်းအထန်သဘောမတူခြင်း (သို့မဟုတ်) အငြင်းပွားခြင်း
- ကာလာရှည်ကြာ လက်နက်ကိုင် လှုပ်ရှားခြင်း
- အတွေးအခေါ်များ၊ ဥပဒေများ စသည်တို့အကြား သဟဇာတ မဖြစ်ခြင်း

မှတ်ချက်။ ။ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ထိခိုက် နာကျင် ပျက်စီးမှုများရှိမှသာ ပဋိပက္ခဟု ဆိုလိုနိုင်ခြင်း မဟုတ်ပါ။ ရုပ်ပိုင်းထိခိုက်ပျက်စီးမှု မရှိဘဲ ငုတ်လျှိုးနေသော ပဋိပက္ခများ၊ တင်းမာမှုများလည်း ရှိတတ်သည်။

မေးခွန်း -
ပဋိပက္ခကို
ရေခဲစိုင်းနှင့်
ခိုင်းနှိုင်းပါက
သင့်အနေဖြင့်
မည်သည့်
အပိုင်းကို
သိမြင်နိုင်
မည်နည်း။

ရှင်းလင်းချက်

ကျွန်ုပ်တို့သည် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းတစ်ခုအတွင်း စီမံချက်လုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်သည့်အခါ အဆိုပါ လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းရှိ ပဋိပက္ခ၏ အပေါ်ယံဖြစ်သည့် အပြုအမူ (attitude) ကိုသာ တွေ့မြင် နားလည်နိုင်ပြီး ၎င်းပဋိပက္ခနှင့်ပတ်သက်သော ပိုမို နက်နဲသော အကြောင်းအရာ များဖြစ်သည့် သဘောထားများ (attitude)၊ စိတ်ခံစားမှုများ (feelings)၊ စနစ်များ (system) စသည်တို့ကို အလွယ်တကူ နားလည်သိမြင်နိုင်ရန် ခက်ခဲလှသည်။ ထို့ကြောင့် စီမံချက်လုပ်ငန်းများသည် မရည်ရွယ်ဘဲ ရှိရင်းစွဲ ပဋိပက္ခများကို ပိုမိုပြင်းထန်စေတတ်သည်။ ၎င်းကို ရှောင်ရှားနိုင်ရန် ရေအောက်တွင် မြုပ်နေသော ပဋိပက္ခ၏ အစိတ်အပိုင်းများကို အစဉ်တစိုက် နားလည်နိုင်အောင် ကြိုးစားရန် လိုအပ်သည်။

ပဋိပက္ခအမျိုးအစားများ (Types of Conflict)

- ပြည်တွင်း၊ နှစ်နိုင်ငံအကြား၊ နိုင်ငံအများအကြား ပဋိပက္ခများ
- နယ်စပ်၊ နယ်နိမိတ် ဆိုင်ရာ ပဋိပက္ခများ
- လူမှုရေး ဆိုင်ရာ ပဋိပက္ခများ
- အရင်းအမြစ်များ ဆိုင်ရာ ပဋိပက္ခများ
- ဖြစ်တည်မှု၊ တန်ဖိုးထားမှု များဆိုင်ရာ ပဋိပက္ခများ
- အထက်ပါအကြောင်းအရာများ ပေါင်း၍ ဖြစ်ပွား ပဋိပက္ခများ

ပဋိပက္ခ အဆင့်များ (Stages of Conflict)

- ငုပ်လျှိုးနေသော အဆင့် (Latent conflict)
  - ငြိမ်းချမ်းမှု မတည်ငြိမ်ခြင်း၊ အကြမ်းဖက်မှု အနည်းငယ် ဖြစ်ပေါ်ခြင်း
- အရှိန်မြင့်လာသော အဆင့် (Conflict escalation)
  - တင်းမာမှုများနှင့် ဆက်ဆံရေးများ ပိုမိုဆိုးရွားလာခြင်း
- အထူးစိုးရိမ်ဖွယ် အဆင့် (Acute conflict)
  - ကာလရှည် အရေးအခင်း၊ ပြင်းထန်သော အကြမ်းဖက်မှုများ
- အဆုံးသတ်အဆင့် (Cessation of conflict)
  - ငြိမ်းချမ်းရေးလမ်းစာများ ပေါ်ထွက်လာခြင်း
- အသွင်ကူးပြောင်းခြင်း အဆင့် (Transition to post-conflict situation)
  - ပြန်လည်တည်ဆောက်ခြင်း

အဆင့် (၂ + ၃) - ကွဲပြားစေမှုများ (Dividers) နှင့် ပေါင်းစည်းစေမှုများ (Connectors) ကို လေ့လာခြင်း

ကွဲပြားစေမှုများ (Dividers)

မတူညီသော အုပ်စုများအတွင်း ပိုမို
တင်းမာစေသည့် အကြောင်းအရင်းများ

- တင်းမာမှု (Tension)
- မသင်္ကာမှု (Suspicion)
- မယုံကြည်မှု (Mistrust)
- ပိုင်းခြားကန့်သတ်မှု (Division)
- အကြမ်းဖက်မှု၏ စွမ်းအားများ

ပေါင်းစည်းစေမှုများ (Connectors)

မတူညီသော အုပ်စုများအချင်းချင်း
ချိတ်ဆက်ပေးသည့် အကြောင်းရင်းများ

- ယုံကြည်မှု (Trust)
- ကိုင်းကျွန်းမီ ကျွန်းကိုင်းမီမှု
(Interdependence)
- သာတူညီမျှဖြစ်မှု (Equality)
- ငြိမ်းချမ်းရေး၏ စွမ်းအားများ

Dividers နှင့် Connectors အမျိုးအစားများ

- စနစ်များ နှင့် ဖွဲ့စည်းပုံများ (Systems and Institutions)
- သဘောထားအမြင်များ နှင့် လုပ်ရပ်များ (Attitudes and Actions)
- လေးစားတန်ဖိုးထားမှုများ နှင့် အကျိုးစီးပွားများ (Values and Interests)
- တူညီသော/ကွဲပြားသော အတွေ့အကြုံများ (Same/Different Experiences)
- သင်္ကေတများ နှင့် နေ့ထူးနေ့မြတ်များ (Symbols and Occasions)

Dividers နှင့် Connectors အမျိုးအစားအလိုက် ဥပမာများ

	Dividers	Connectors
စနစ်များ နှင့် ဖွဲ့စည်းပုံများ	ကျေးရွာတွင် အမျိုးသားများကသာ အိမ်ထောင်ဦးစီး ဖြစ်ခွင့်ရှိခြင်း။	ကျေးရွာတွင်း ပြသနာများကို ရပ်မိရပ်ဘများ စုပေါင်းဖြေရှင်းပေးခြင်း။
သဘောထားအမြင်များ နှင့် လုပ်ရပ်များ	ဆန့်ကျင်ဘက်ပြုခြင်း။ ကျိုးကြောင်း ဆီလျော်မှုကို လက်မခံခြင်း။	အပြန်အလှန် လေးစားမှုကို ပြသခြင်း။
လေးစားတန်ဖိုးထားမှုများ နှင့် အကျိုးစီးပွားများ	မိသားစုဝင်များအကြား အမွေလှူခြင်း။	ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာ၊ သက်ဝင်ယုံကြည်မှု တူညီခြင်း။
တူညီသော/ကွဲပြားသော အတွေ့အကြုံများ	ငယ်စဉ်ကတည်းက အခွင့်ထူးခံ ခဲ့ရခြင်း၊ ရေပေါ်ဆီ လူတန်းစား။	မူလတန်းမှ အထက်တန်းအထိ ကျောင်းအတူတူ တက်ခဲ့ခြင်း။
သင်္ကေတများ နှင့် နေ့ထူးနေ့မြတ်များ	ကျည်ဆံ။ ကျည်ဖူး။	သီတင်းကျွတ်မီးထွန်းပွဲတော်ကို။

Dividers နှင့် Connectors များကို ဖော်ထုတ်ရာတွင် သတိပြုရန်

- Dividers နှင့် Connectors များသည် လူပုဂ္ဂိုလ်များ မဟုတ်ကြပါ။
- Dividers နှင့် Connectors များ သည် အမြဲ ပြောင်းလဲနေတတ်သည်။
- Dividers နှင့် Connectors ကို သတ်မှတ်ရာတွင် တိတိကျကျ စဉ်းစားရန်လိုအပ်သည်။
- တစ်ဦးတစ်ယောက်တည်း စဉ်းစားခြင်းထက် အဖွဲ့လိုက် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ သုံးသပ်ခြင်းက အမြဲပိုကောင်းသည်။

အဆင့် (၄) - လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု အသေးစိတ်များကို သုံးသပ်ခြင်း

- Divider သို့မဟုတ် Connector များအပေါ် အနှုတ်သဘော သက်ရောက်စေသော အကြောင်းအရာများသည် လုပ်ငန်းကြီး တစ်ခုလုံးကြောင့် ဖြစ်ခဲ့သည်။
- လုပ်ငန်းများသည် ချမှတ်ရမည့် ဆုံးဖြတ်ချက်ပေါင်းများစွာဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည်။ အချို့မှာ ကြီးမားသော ဆုံးဖြတ်ချက်များဖြစ်ပြီး အချို့မှာ သေးမွှားသည်ဟု ထင်ရသည်။
- စနစ်တကျ ဒီဇိုင်းဆွဲထားသော၊ စနစ်တကျ ရည်ရွယ်ထားသော လုပ်ငန်းများ၏ အသေးစိတ် အချက်အလက်များသည်ပင်လျှင် အနှုတ်သဘော သက်ရောက်မှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည်။
- ရွေးချယ် ဆုံးဖြတ်မှု တစ်ခု လုပ်တိုင်း အဘယ်ကြောင့် ထိုသို့ ဆုံးဖြတ်ရသည်ကို အဖွဲ့အစည်းအတွင်း ရှင်းလင်းနေရန် လိုအပ်သည်။

ရွေးချယ်ရမည့် လုပ်ငန်းပိုင်းဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များ

- ဘာလုပ်မလဲ (What?)
- ဘယ်နေရာမှာ လုပ်မှာလဲ (Where?)
- ဘယ်တော့ လုပ်မှာလဲ (When?)
- ဘယ်သူနဲ့ လုပ်မှာလဲ (Who?)
- ဘာကြောင့်လုပ်ရတာလဲ (Why?)
- ဘယ်လို လုပ်မှာလဲ (How?)

အသေးစိတ် စဉ်းစားရမည့် အချက်များ

- ဦးတည် အုပ်စု (Targeting)
- ဝန်ထမ်းအင်အား (Staffing)
- မိတ်ဖက်ပြုခြင်း (Partnering)
- အာဏာပိုင်များနှင့် လက်တွဲလုပ်ဆောင်ခြင်း (Working with authorities)
- အရင်းအမြစ်များ (Resources)
- နေရာဒေသများ (Locations)
- အချိန်ကာလများ (Timeframes)
- အထက်ပါ ဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ခုစီကို ဆုံးဖြတ်ရခြင်း၏ အကြောင်းရင်းနှင့် သတ်မှတ်ချက်များကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် (Reasons and Criteria)

အဆင့် (၅) - လုပ်ငန်း၏ သက်ရောက် ရိုက်ခတ်မှု ပုံစံများကို သုံးသပ်ခြင်း

ကျွန်ုပ်တို့သည် ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် ဘေးတုံ့ပြန်ရေးဆိုင်ရာ အကူအညီနှင့် အထောက်အပံ့များ ပေးတိုင်း လက်ခံသည့် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းအပေါ် သက်ရောက်မှု တစ်မျိုးမဟုတ်တစ်မျိုး ရှိစမြဲ ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ သက်ရောက်မှု များကို အောက်ပါအတိုင်း အမျိုးအစားခွဲ၍ ရှုမြင်နိုင်သည်။

- ခိုးဝှက်ခြင်း၊ လမ်းလွဲ အသုံးပြုခြင်း (Thefts and Diversion)
- ဈေးကွက်အတွင်း ရိုက်ခတ်မှုများ ဖြစ်ပေါ်စေခြင်း (Market Effects)
- ဖြန့်ဝေမှု လုပ်ငန်းမှ သက်ရောက်မှုများ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း (Distribution Effects)
- အစားထိုးတာဝန်ယူသကဲ့သို့ သက်ရောက်မှု ဖြစ်ပေါ်ခြင်း (Substitution Effects)
- အသိအမှတ်ပြုသကဲ့သို့ ဖြစ်ခြင်း (Legitimization Effects)

သက်ရောက်မှု အမျိုးအစားအလိုက် ဥပမာများ

Thefts and Diversion - ရိက္ခာပေးဝေရာတွင် ဦးဆောင်ပေးသော ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့က လူတစ်ဦးချင်း ပေးဝေရမည့် ရိက္ခာပမာဏကို အနည်းငယ်လျှော့ဝေပြီး ပိုသောရိက္ခာများကို ယူခြင်း။

Market Effects - ဒေသတွင်း အနည်းငယ်သာရှိသော ကုန်ပစ္စည်းအချို့ကို အဖွဲ့အစည်းက အလွန်အမင်း ဝယ်ယူလိုက်ခြင်းကြောင့် ရုတ်ခြည်းဈေးတက်သွားပြီး ဒေသခံများ ဝယ်ယူစားသုံးရန် ခက်ခဲသွားခြင်း။

Distribution Effects - ကျေးရွာအတွင်း အကျိုးခံစားခွင့်ရှိသူ ရွေးချယ်ခြင်း (beneficiary selection) ကြောင့် ရပ်မိရပ်ဘများအပေါ် ရွာသူရွာသားများက အထင်လွဲခြင်း၊ လေးစားမှု လျော့နည်းလာခြင်း။

Substitution Effects - ပရဟိတ အမှုက်သိမ်း အဖွဲ့များ လုပ်အားပေးမှုကြောင့် မြို့တော်စည်ပင်၏ အမှုက်သိမ်း ဝန်ဆောင်မှု ကျဆင်းလာခြင်း။

Legitimization Effects - အဖွဲ့အစည်းကြီးတစ်ခုက စံချိန်မမှီသော စည်သွပ်ဗူးများကို ဝယ်ယူ၍ ကယ်ဆယ်ရေး ပစ္စည်းအဖြစ် ပေးဝေသောကြောင့် အခြားအဖွဲ့အစည်းများကလည်း ထိုစည်သွပ်ဗူးများကို စံချိန်မမှီသည်ဟု ယူဆပြီး လိုက်လံဝယ်ယူပေးဝေကြခြင်း။

လုပ်ဆောင်ချက် နှင့် အပြုအမူ

ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် ဘေးတုံ့ပြန်ရေးဆိုင်ရာ ကူညီထောက်ပံ့မှုများ ဆောင်ရွက်ရာတွင် ကျွန်ုပ်တို့၏ လုပ်ဆောင်ချက် နှင့် အပြုအမူများသည်လည်း လွန်စွာအရေးကြီးသည်။ သတိထားဆင်ခြင်ရန်များ -

- အဖွဲ့အစည်းက ဘာလုပ်သလဲ၊
- ပစ္စည်းနဲ့ ဝန်ဆောင်မှု တွေကို ဘယ်လို လွှဲပြောင်းပေးသလဲ၊
- ဘာကြောင့် လွှဲပြောင်း ပေးတာလဲ၊
- ဝန်ထမ်းတွေ အချင်းချင်း ဘယ်လို ဆက်ဆံကြသလဲ၊
- ဝန်ထမ်းတွေက ဒေသခံတွေကို ဘယ်လိုဆက်ဆံကြသလဲ။

စဉ်းစားရန် - ပစ္စည်းတစ်ခုကို လက်နှစ်ဘက်ဖြင့် ပေးခြင်း နှင့် ပစ်၍ ပေးခြင်း အဓိပ္ပာယ်မည်သို့ ကွာခြားသနည်း။

ကွဲပြားသော အပြုအမူ ပုံစံများ

- ရိုသေလေးစားခြင်း/ ရိုသေလေးစားမှု မရှိခြင်း (Respect / Disrespect)
- တာဝန်ခံယူခြင်း/ ဒဏ်ခတ်မခံရခြင်း (Accountability / Impunity)
- မျှတခြင်း/ မမျှတခြင်း (Fairness / Unfairness)
- ပွင့်လင်းမြင်သာခြင်း/ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု မရှိခြင်း (Transparency / Lack of transparency)

မှတ်ချက်။ ။ တနည်းအားဖြင့်ထို အပြုအမူများသည် သွယ်ဝိုက်သော ကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာ သတင်းစကားများ (Implicit Ethical Messages) ဖြစ်သည်။

အဆင့် (၆) - ရွေးချယ်ရန် နည်းလမ်းများကို ဖော်ထုတ်ခြင်း

ရပ်ရွာဒေသတစ်ခုအတွင်း ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် ဘေးတုံ့ပြန်ရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရာတွင် ရှိရင်းစွဲ တင်းမာမှုများ ကို ပိုမိုဆိုးဝေရန်နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးအခွင့်အလမ်းများ အားကောင်းလာစေရန် မည်သို့ ပြောင်းလဲလုပ်ဆောင် ရမည်ကို စဉ်ဆက်မပြတ် စဉ်းစားရန် လိုအပ်သည်။ ထိုသို့ စဉ်းစားရာတွင် -

- လုပ်ငန်း တစ်ခုလုံး ပြောင်းလဲခြင်းထက် အသေးစိတ်လုပ်ဆောင်ပုံများကို ပြောင်းလဲရန်၊
- လုပ်ငန်းအကောင်အထည်ဖော်မှုပုံစံနှင့် Dividers/Connectors တို့အကြား အပြန်အလှန်ဆက်စပ်နေပုံကို ဖော်ထုတ်ရန်၊
- တီထွင်ကြံဆ နည်းလမ်းရ ဆိုသည့် စကားအတိုင်း ပိုမိုကောင်းမွန်သော ရလဒ်များအတွက် နည်းလမ်းများ ရှာဖွေရန်၊
- ကိစ္စရပ်တိုင်းတွင် ရွေးချယ်ရန် နည်းလမ်းများ ရှိစေမည်ဖြစ်ကြောင်း နားလည်ထားရန်၊
- အသေးစိတ် ကိစ္စရပ်များတွင် ရွေးချယ်ရန်နည်းလမ်းများ ပိုမိုများပြားလေ့ရှိကြောင်း နားလည်ထားရန်။

အဆင့် (၇) - နည်းလမ်းများကို စမ်းသပ်၍ ပိုမိုကောင်းမွန်စေခြင်း

အဆင့် (၆) တွင် စဉ်းစားခဲ့သော ရွေးချယ်လုပ်ဆောင်သည့် နည်းလမ်းများသည် အမှတ်တကယ် -

- ထိရောက်မှု ရှိ/မရှိ
- အကျိုး ရှိ/မရှိ
- Connector များကို အားကောင်းစေမှု ရှိ/မရှိ
- Divider များကို အားလျော့စေမှု ရှိ/မရှိ

စသည်တို့ကို အစဉ် လေ့လာ သုံးသပ်နေရန် လိုအပ်သည်။ အကယ်၍ မျှော်မှန်းထားသည့်ရလဒ်များ မရရှိပါက ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ထပ်မံလုပ်ဆောင်ရပါမည်။

ပိုမိုကောင်းမွန်သော နည်းလမ်းများ ရရှိနိုင်ရန် အကြံပြုချက်များ

- အဖွဲ့လိုက် လုပ်ကိုင်ပါ (လူများ ပွဲစည်)။
- အခြားသူများ၊ အခြားအဖွဲ့များ လုပ်ဆောင်ခဲ့သည့် ပုံစံများကို လေ့လာသုံးသပ်ပါ။
- ဒေသအခြေအနေ တစ်နေရာနှင့် တစ်နေရာ မတူသည်ကို သတိပြုပါ။
- ဒေသခံများနှင့် ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ပါ။ များများမေးပါ (ဒေသခံများ၏ အကြောင်းကို ဒေသခံများသာလျှင် အသိဆုံးဖြစ်သည်)။
- လုပ်ဆောင်ခြင်း၊ စဉ်းစားခြင်း၊ ရှာဖွေစူးစမ်းခြင်း၊ များတွင် အပြုသဘောဆောင်ပါ။
- စူးစမ်းလေ့လာရာတွင် မကောင်းသော အကြံဟူ၍ မရှိကြောင်းကို သတိပြုပါ။

သင်ခန်းစာ ပြီးဆုံးပါပြီ

References:

- CDA - www.cdacollaborative.org
- Conflict Sensitivity and the Do No Harm – tool in Humanitarian Assistance, October 2015 Webinar by Swedish Mission Council - https://www.youtube.com/watch?v=K1DASZAu_Fo